

Neodvislost

1. Siddhis (magické síly), jsou dosažitelné buď zrozením, nebo chemickými prostředky, nebo mocnými slovy, nebo askezí, nebo koncentrací, čili jógou.

Někdy se člověk narodí a má již siddhis čili síly, což se ovšem děje vlivem předešlého zrození, kdy těchto sil nabyt. V tomto zrození klidí jaksi ovoce předešlé námahy. Práví se o Kapilovi, slavném otci filozofie Sánkhja, že byl rozeným Siddhou, což znamená doslovně člověka, který dosáhl úspěchu. Jogínové také tvrdí, že těchto sil lze získat chemickými prostředky. Víme všichni, že chemie se počala původně v alchemii. Lidé hledali kámen mudrců a elixír života a tak dále. Také v Indii byla jedna sekta, která se jmenovala Rasayanaové. Jejich základní myšlenkou bylo, že ideály, vědění, duchovnost a náboženství jsou krásnými věcmi, ale že k jejich dosažení máme jenom jediný nástroj, kterým je tělo. Jestliže se tělo zhroutí, je pak třeba mnohem více času k dosažení cíle. Někdo například chce provádět jógu, anebo se chce stát člověkem duchovním. Ale zemře dříve, než došel dosti daleko na této cestě. Potom přijme jiné tělo a začne znovu a pak zase zemře atd. a tímto způsobem je tedy ztraceno velmi mnoho času zmíráním a znovuzrozdáváním.

Když by tedy tělo mohlo být učiněno dokonalým a silným, tak, aby se zbavilo zrození a smrti, získali bychom velmi mnoho času k dosažení duchovnosti. Proto tyto Rasayanaové říkají, že je třeba učinit nejdříve tělo velmi silným a tvrdí, že toto naše tělo může být učiněno nesmrtelným. Jejich myšlenkou je, že když duše tělo vytváří a je-li pravda, že každá duše je jenom zvláštním východiskem oné nekonečné energie ve vesmíru a že není tedy hranic pro žádnou takovou výpusť, která by bránila, aby neobdržela jakékoliv množství síly zvenčí, proč by bylo nemožné, abychom udrželi naše těla na jakoukoliv dobu? Musíme zbudovat veškerá těla, která kdy budeme mít. Jakmile toto naše tělo zemře, bude nutno zbudovat jiné. Jestliže to můžeme učinit, proč bychom nemohli učinit totéž již zde a teď, aniž z těla vystoupíme?

Tato nauka je naprosto správná. Je-li možno, že žijeme po smrti a že tvoříme nová těla, proč by nebylo možno, abychom měli sílu ke tvoření těl již zde bez úplného rozrušení tohoto těla, jenom tím, že bychom toto tělo neustále proměňovali? Indičtí alchymisté se také domnívají, že ve rtuti a síře jsou ukryty nejzáračnější síly a že jistými přípravky z těchto látek může člověk udržet svoje tělo tak dlouho, jak mu libo. Jiní se domnívají, že jisté léky mohou přivodit síly, jako například létání vzduchem a tak dále.

Těmto Rasayanaům děkujeme za velikou řadu nejvyšších podivuhodných léků, kterých se používá v nynější době, hlavně, pokud se týká užívání kovů v lékařství. Jisté sekty jogínů tvrdí, že mnozí z jejich předních učitelů dosud žijí ve svých starých tělech. Pataňdžali, tato slavná autorita o jógismu, toho nepopírá.

Dále jsou tu mocná slova. Jsou jistá posvátná slova, která se nazývají mantramy a která mají moc, že když je opakujeme za jistých podmínek, probouzejí ony neobyčejné síly. Žijeme ve dne v noci uprostřed takové spousty zázraků, že o nich již ani nemyslíme. Lidská moc je

neomezená a rovněž tak jsou neomezené moc slov a moc myšlenky.

Pak je tu askeze. Víte dobře, že v každém náboženství bylo provozováno umrtvování těla čili askeze. V těchto náboženských představách o askezi šli Hindové vždycky až do nejvyšších extrémů. Naleznete v Indii lidi, kteří po celý svůj život stojí se vztyčenýma rukama, až jim ruce uschnou a odumřou. Lidé spí, stojíce ve dne v noci, až jim otečou nohy a jestliže žijí dále, tu jejich nohy jim tak ztuhnou v této pozici, že jich již nemohou ohýbat, ale musí stát po celý život. Jednou jsem viděl člověka, který měl tímto způsobem zdvižený ruce a tázal jsem se ho, co cítil, když to učinil poprvé. Řekl mi, že to byla děsná muka. Bylo to takovou mukou, že musil jít do řeky a ponořit se do vody a že tím byla jeho bolest trochu umírněna. Ale za měsíc již mnoho netrpěl. Těmito praktikami lze dosáhnout siddhis. Pak je tu koncentrace. Správná koncentrace je tolik jako samádhi a to je cílem vlastní jógy. To je hlavním účelem této vědy a také nejvyšším jejím prostředkem. Předcházející metody jsou jenom druhořadé, a proto jimi nemůžeme dospět k nejvyššímu. Samádhi je však prostředek, kterým můžeme získat vše a cokoliv ve světě duševním, morálním, nebo duchovním.

2. Změna v jiný druh (těla) nastane vtokem přírodních sil (prakrti).

Patañdžali předeslal, že tyto síly přicházejí buď zrozením, nebo někdy chemickými prostředky, nebo že jich lze získat umrtvováním tělesných žádostí a připustil, že toto naše tělo může být udrženo na dobu neomezenou. (Viz aforismus 46. předešlé kapitoly.) Teď chce vyložit, jakým způsobem vznikne tato tělesná změna, takže bude tělo jiného druhu a praví, že se tak stane vtokem přírodních sil. V následujícím aforismu to vysvětluje.

3. Dobré činy nejsou přímou příčinou změn lidské podstaty, nýbrž jsou jako příbojem, který láme překážky, jež se naskytují ve vývoji přírody. Je to tak, jako když hospodář odstraní překážku, která brání toku vody, která pak běží dále svojí vlastní povahou.

Když hospodář chce zavodňovat svá pole, tu je voda již v průplavech, jenomže v nich stavidla vodu zadržují. Hospodář otevře stavidla a voda vtéká sama, podle zákona tíže. A tak také veškerý lidský vývoj a všechna lidská moc jsou již obsaženy ve všem. Tato dokonalost je v podstatě každého člověka, jenomže je zahrazena, takže nemůže se ubírat svým vlastním tokem. Když kdokoliv odstraní překážku, tu vnikne ihned příroda se svými silami. Pak člověk dosáhne sil, které mu již vlastně náležely. Potom ti, které jsme nazývali lidmi zlými, se stávají světcí ihned, jakmile je překážka zlomena a jakmile příroda do nich vnikla. Právě příroda nás žene k dokonalosti a nakonec tam dovede každého. Veškerá tato cvičení a zápasy, abychom se stali lidmi duchovními, jsou jenom negativní prací, která směřuje k tomu, a abychom tak otevřeli dveře oné dokonalosti, která je naším rodným právem, naší podstatou. Dnes je vývojová teorie starých jogínů lépe chápána ve světle moderního rozumu. Avšak přece jen nauka jogínů je vysvětlením lepším. Dvě příčiny vývoje, prohlašované modernisty, totiž pohlavní výběr a přežití nejschopnějšího, jsou nelogické. Předpokládejme, že lidské vědění by se rozvinulo tak, že by byla vyloučena každá soutěž, stejně pokud se týká získání tělesné výživy, jako získání druhu nebo družky. Pak podle modernistů by lidský pokrok stanul a lidské plémě by vyhynulo. Výsledkem této nauky je poskytnout každému utiskovateli důvod, kterým by mohl uklidňovat výčitky svého svědomí, a také věru nechybí lidé, kteří se staví do pózy filozofů a chtějí vyhubit veškeré lidi špatné a duševně nezpůsobivé, (takoví filozofové jsou ovšem jedinými ‚schopnými soudci‘), aby tak zachovali lidské pokolení!

Avšak starý, slavný evolucionista Pataňdžali, prohlašuje, že pravým tajemstvím vývoje je projev dokonalosti, která stává již v každé živoucí bytosti, že tato dokonalost byla jen zahrazena a nekonečný příval, který je za ní, že se namáhá, aby se mohl projevit. Tyto zápas a soutěže jsou pouze výsledkem naší nevědomosti, poněvadž neznáme pravého způsobu, jak otevřít stavidla a vpustit vodu. Tento nekonečný příval, který je za onou překážkou, musí se vyjádřit a je zároveň příčinou všech projevů, ale touto příčinou není životní soutěž nebo pohlavní ukojení, které jsou výsledky jenom okamžitými, zbytečnými a cizími, které byly vyvolány nevědomostmi. I když každá soutěž přestala, tu přece ona dokonalá naše podstata, která je skrytá, nás bude nutit, abychom šli dále, dokud se každý nestane dokonalým. Proto není důvodu domnívat se, že soutěž by byla nutná k pokroku. Ve zvířeti byl člověk potlačen, ale jakmile ony dveře byly otevřeny, objevil se člověk. Právě tak v člověku je skrytý Bůh, zadržovaný zámky a závorami nevědomosti. Když vědění rozbije tyto závory, tu se Bůh projeví.

4. Jenom z jáství vznikají stvořené duše. (Dvivedi překládá: Stvořené duše vznikají z pocitu, že jsme sami.)

Nauka o karmě praví, že trpíme za naše dobré nebo špatné činy a celý účel filozofie směřuje k dosažení nádhery duchovního člověka. Všechna svatá písma pění o této slávě člověka, o duši a pak stejným dechem káží zmíněnou karmu. Dobrý čin přináší to a špatný čin zase ono, ale jestliže by bylo možno působit na duši činy dobrými nebo špatnými, nevedlo by to k ničemu. Špatné činy se stávají překážkou k projevení se naší niterné podstaty, čili Puruši a dobré činy zase překážky odstraňují a jeho nádhera se projevuje. Ale Puruša sám se nikdy nemění. Ať činíte cokoliv, nikdy nemůžete zničit svoji vnitřní slávu, svoji vlastní podstatu, poněvadž na duši nemůže působit nic a jenom jistý závoj se před ní rozprostírá, který zakrývá její dokonalost.

5. Ačkoliv činnost různých stvořených duší je různá, přece jen jediná původní duše je všechny ovládá.

Různé duše, které působí v různých tělech, se jmenují dušemi udělanými a jejich těla udělanými těly, tj. jsou to zhotovená těla i s dušemi. Látka a duch jsou jako dvě nevyčerpatelné zásobárny. Když se stanete jogínem, zvíte tajemství. Toto tajemství vám ovšem náleželo po všechny časy, ale vy jste na ně zapomněli. Když se stanete dokonalým jogínem, vzpomenete si na ně. Potom s ním můžete činit, co je vám libo, můžete s ním zacházet každým způsobem. Stvořená duše je udělána z téhož materiálu, jakého bylo užito k vesmíru. Ne snad, že duch by byl jednou věcí a hmota druhou, nýbrž jsou různými existencemi téže věci. Asmita nebo jáství je materiál, je jemným stavem života, ze kterého tyto udané bytosti s duší a tělem, jsou jogínem zhotovovány. Když tedy jógi našel tajemství těchto přírodních sil, může vytvořit jakýkoliv počet těl nebo duší, ale všechny budou zhotoveny ze substance, známé jménem jedinství.

6. Mezi různými Čittami (myslící látky) je bez žádosti jenom ta, která je dosažena stavem Samádhi.

Mezi různými dušemi, jež vidíme v různých lidech je nejvyšší jenom ta, která dosáhla samádhi dokonalou koncentrací. Člověk, který dosáhl jistých sil prostřednictvím přípravků nebo mocných slov nebo askezí, má dosud přání, ale ten, který dosáhl samádhi koncentrací, je všech

přání prost.

7. Činy nejsou ani černé ani bílé pro jógiho. Ale pro jiné jsou trojí: černé, bílé a smíšené.

Když jógi dosáhl onoho stavu dokonalosti, tu není poután svými činy ani karmou, která z nich vznikne, poněvadž při nich neměl žádosti. On jen pracuje dále. Pracuje k dobru a činí dobro, ale nedbá o výsledky, které se k němu také nedostaví. Ale pro obyčejné lidi, kteří nedosáhli onoho vysokého stavu, jsou činy trojího druhu. Totiž černé (zlé činy), bílé (dobré činy) a smíšené.

8. Z těchto činů trojího druhu se projevují v každém stavu jenom ony žádosti, které se hodí jen pro onen stav. (Ostatní jsou pro tu dobu zadrženy.)

Předpokládejme, že jsem vytvořil tři druhy karmy, dobrou, zlou a smíšenou a předpokládejme, že zemřu a že se stanu na nebesích jakýmsi bohem. Žádosti v těle boha nejsou tytéž jako žádosti v těle lidském. Tělo boha ani nejí, ani nepije. Co se tedy stane s mými minulými karmickými důsledky, které nejsou vybity a které způsobují výsledek, jenž se jeví touhou po jídle a pití? Kam se podějí vlivy tyto, když se stanu bohem? Odpovědí k tomu je, že žádosti se mohou projevit pouze ve vhodném okolí a prostředí. Jenom takové žádosti se objeví, k nimž se okolí hodí a ostatní zůstanou nastřádány. V tomto životě máme mnoho božských tužeb, mnoho lidských žádostí a mnoho zvířecích žádostí. Jestliže vezmu božské tělo, objeví se jenom žádosti dobré, poněvadž je pro ně příznivé okolí. A jestliže přijmu tělo zvířecí, objeví se jenom zvířecí žádosti a dobré žádosti budou čekat. Avšak, co z toho vychází najevo? To, že vlivem okolností můžeme tyto žádosti zadržet. Jenom ta karma, která je vhodná, k okolnostem, se objevuje. To dokazuje, že moc okolnosti je velikými stavidly i pro samou karmu.

9. V žádostech je jistý sled, ačkoliv jsou odděleny druhem, prostorem a časem, poněvadž je tu ztotožňování paměti a dojmů.

Když se zkušenosti zjemnily, stanou se dojmy. A dojmy oživené se mění v paměť. Slovo paměť znamená zde bezvědomé seřadování minulých zkušeností, redukováných na dojmy přítomným vědomým činem. V každém těle skupina dojmů nabytých jedině v podobném těle, stává se příčinou činnosti onoho těla. Zkušenosti těl nepodobných zůstanou v nečinnosti. Každé tělo bude jednat tak, jako by bylo potomkem celé řady těl jenom toho druhu. Tak sled žádostí nebude přerušen.

10. Poněvadž žízeň po štěstí je věčná, jsou také touhy bez začátku.

Veškerá zkušenost má předchůdcem touhu po štěstí. Ale zkušenosti neměly nikdy počátku, poněvadž každá nová zkušenost je zbudována na sklonu, zrozeného ze zkušenosti minulé. Proto je žádost bez počátku.

11. Poněvadž jsou sdružovány příčinou, výsledkem, podporou a cílem, není jich, když není oněch čtyř.

Žádosti jsou drženy pospolu příčinou a výsledkem, a jestliže byla nějaká žádost probuzena, nezmírá, aniž měla účinku. Pak zase myšlenková látka je velikou zásobárnou čili podporou všech minulých žádostí, redukovaných do tvarů samskár. Dokud se nevybily, nezemřou. Dále pak, pokud smysly dostávají dojmy z denních předmětů, vznikají také nové žádosti. Když je možno zbavit se jich, pak jedině žádosti zmizí.

12. Minulost a přítomnost existují podle svých povah, neboť jejich vlastnosti se různí.

13. Buď se projevují, anebo jsou k tomu příliš jemné, poněvadž mají povahu gun.

Guny jsou tři substance, totiž sattva, radžas a tamas, jejichž hrubým stavem je vesmír, který vnímáme svými smysly. Minulost a budoucnost vzniká různými způsoby projevů těchto gun.

14. Jednota ve věcech pochází z jednoty změn. Ačkoliv jsou tři substance, jsou jejich změny tak seřazeny, že všechny věci mají svoji jednotnost.

15. Ačkoliv je cíl stejný, přece jen vnímání a žádost se různí podle různosti duší.

16. Jsou věci rozumu známé a jsou věci neznámé, a to záleží na zbarvení, které dodávají rozumu nebo duši.

17. Stavy mysli jsou vždycky známy, poněvadž pán duše je neproměnlivý.

Celé jádro této teorie vězí v tom, že vesmír je stejně duchovní jako hmotný. A oba světy, duchovní i hmotný, jsou v neustálém stavu toku. Co je tato kniha? Je to složka molekul, které jsou v neustálých změnách. Jedna jejich část vychází a druhá vchází. Je to jako vír. Ale co způsobuje jednotnost této knihy? Co činí, že je to táž kniha? Ony změny jsou rytmické. V harmonickém pořádku vysílají k mé duši dojmy, a tyto dojmy, skládané pospolu, tvoří jakýsi pokračující obraz, ačkoliv jeho jednotlivé součástky se neustále mění.

Ale také mysl se neustále mění. Rozum a tělo jsou jako dvě vrstvy téže substance, které se však pohybují různou rychlostí. Poněvadž vztažně je jedna pomalejší a druhá rychlejší, můžeme oba pohyby rozeznávat. Například se pohybuje vlak a nějaký povoz jede podél vlaku rychlostí menší. Pak je možno pohyb obou — alespoň do jisté míry vypočítat. Ale přesto je nutno ještě něco jiného. Pohyb můžeme pozorovat jen tehdy, když je tu něco, co se nepohybuje. Ale když se pohybují dvě nebo tři věci, tu pozorujeme nejdříve pohyb nejrychlejší a potom pohyb věci pomalejších. Jak můžeme pozorovat rozum nebo myšlenku? Také ona je v toku. Proto je nutná jiná věc, která se pohybuje volněji. A pak musíte přistoupit k něčemu, čeho pohyb je ještě volnější a tak dále, ale tu nedojdete konce. Logika vás nutí, abyste se někde zastavili. Onu řadu pohybujících nebo měnících se věcí musíte doplnit něčím, co se nemění. Za tímto nekonečným řetězem pohybů je Puruša, který je beze změny, bez barvy, který je čistý. Veškeré ony dojmy se na něm pouze odrážejí, tak jako světelné paprsky kouzelné svítilny se odrážejí na bílé ploše, malující na ni na sta obrazů, aniž při tom onu bílou plochu nějak zbarvily nebo pošpinily.

18. Rozum nemá vlastního světla, poněvadž je předmětem (nebo věcí).

Všude v přírodě se projevuje ohromná moc, ale přece nám něco říká, že příroda nemá vlastního světla a že také nemá vlastního rozumu. Jedině Puruša má vlastní světlo a toto světlo dává všemu. Jeho moc právě prosakuje celou hmotou a každou silou.

19. Z toho vzniká, že rozum nemůže poznávat dvou věcí zároveň.

Kdyby měl rozum vlastního světla, mohl by poznávat vše zároveň, což však nemůže. Když věnujete hlubokou pozornost jedné věci, ztrácíte druhou. Kdyby rozum měl vlastní světlo, nebylo by hranic pro dojmy, které by přijímal. Ale Puruša může vše poznat v jednom okamžiku. Proto Puruša má vlastní světlo a rozum nikoliv.

20. Kdybychom přijali ještě nějaký jiný poznávající rozum, nebylo by konce takových předpokladů, z čehož by vznikl zmatek v paměti.

Předpokládejme, že by byla jiná duše, která poznává první. Pak by musila být zase nějaká jiná, která poznává tuto a tak bez konce. Z toho by vznikl zmatek v paměti a nebylo by její zásobárny.

21. Trest' vědění (Puruša) je nezměnitelná. A když mysl přijme její formu, nabude sebevědomí.

Aby tuto věc ještě více objasnil, praví Pataňdžali, že vědění není vlastností Puruši. Když se duše přiblíží k Purušovi, odráží se on jaksi v duši a duše pro dobu přítomnou se stává vědoucí a zdá se být sama Purušou.

22. Duše může vše pochopit, jsouc zbarvena zřecem a věcí viděnou.

Na jedné straně je zevní svět, totiž viděné, což se odráží a na druhé straně je zřec, který se také odráží. Z toho vzniká síla pro duši, moc zvědět vše.

23. Duše svými nesčetnými žádostmi jedná pro jiného (pro Purušu), poněvadž je s ním ve spojení.

Duše je složkou z různých věcí, a proto nemůže pracovat sama. Vše na tomto světě, co je složené, má jistý cíl k tomuto složení, nějakou třetí věc, pro kterou se stalo toto složení. A tak toto složení duše je pro Purušu.

24. Pro lidi, kteří dovedou rozeznávat, mizí dojem, že by rozum byl Átmou.

Rozeznáváním pozná jógi, že Puruša není rozumem.

25. Když je mysl namířena na rozeznávání, dospěje k předcházejícímu stavu kaivalja (odloučení).

A tak provádění jógy vede k síle rozeznávací, k jasnému vidění. Závoj spadne z očí a my vidíme věci tak, jak jsou. Shledáme, že tato příroda je složená a že se jeví jen jako panoráma pro Purušu, který je svědkem, vidíme, že tato příroda není pánem a že všechny tyto složky přírody jsou tu prostě jen proto, aby byly tyto zjevy pro Purušu, který uvnitř sedí jako král na trůnu. Když po dlouhém cvičení nastane ono rozeznávání, přestane všechen strach a duše dospěje k osamocení.

26. Myšlenky, které vznikají jako překážky toho, vycházejí z dojmů.

Veškeré různé myšlenky, které vznikají a jsou příčinou, že se domníváme, že je třeba něco zevnějšího, abychom byli šťastni, jsou překážkami tohoto dokonalého cíle. Puruša je štěstím a blažeností svou vlastní podstatou. Ale toto vědomí je zakryto minulými dojmy. A tyto dojmy se musí vybit.

27. Jejich zničení se děje tímž způsobem jako při nevědomosti atd., jak bylo pověděno dříve.

28. Právě když dospějeme ke správné rozeznávací vědomosti trestí, tu ten, jenž se vzdá ovoce, nabude jako výsledku dokonalého rozeznávání, samádhi, které se jmenuje oblak ctnosti.

Když jógi dosáhl tohoto rozeznávání, obdrží také veškeré síly, které byly popsány v předešlé kapitole, ale pravý jógi je všechny zamítá. Pak se mu dostane zvláštního vědění, zvláštního světla, které se jmenuje Dharma Megha, čili oblak ctnosti. Měli to všichni velicí proroci světa, o kterých mluví historie. Nalezli celou základnu vědění v sobě. Pravda se jim stala skutečností. Mír a klid a dokonalá čistota se stala jejich podstatou, když se vzdali všech oněch marností, které jsou v magických silách.

29. Z toho vzniká konec všech bolestí a všeho konání.

Když se dostaví onen oblak ctnosti, pak již není strachu před pádem a nic nemůže jógiho stáhnout dolů. Nic zlého ho nemůže již potkat a on nepocítí žádných bolestí.

30. Potom vědění zbavené všeho zákrytu a nečistot se stane nekonečným a poznávané se stává nepatrným.

Pak je zde vědění, neboť jeho zákryt zmizel. Jeden buddhistický spis vykládá, co to znamenalo u Buddhy (což je vlastně jméno pro jistý stav). Popisuje to jako nekonečné vědění, tak nekonečné jako obloha. Také Ježíš toho dosáhl a stal se Kristem. Také všichni vy dosáhnete tohoto stavu, a když se vědění stane nekonečným, tu to, co lze poznat, se stane nepatrností. Před Purušou tento celý vesmír se všemi poznatelnými věcmi bude jako nula. Obvyčejný člověk zdá

se být před sebou velmi nepatrným, poněvadž se mu zdá, že je nekonečně mnoho, co by měl poznat.

31. Pak jsou skončeny sledy proměn ve vlastnostech, poněvadž vše dospělo ke konci.

Potom veškeré různé proměny kvalit, které se mění od druhu ke druhu, ustávají navždy.

32. Změny, které existují ve vztahu k okamžikům a které jsou pozorovatelné na druhém konci (řad), jsou postupem.

Patañdžali zde definuje slovo postup, totiž změny, které existují ve vztazích k okamžikům. Zatím kdy přemýšlím, ubíhá mnoho okamžiků a s každým okamžikem je nějaká změna myšlenky. Ale my pozorujeme tyto změny teprve na konci řad. A tak poznání času je vždycky jen v paměti. To se jmenuje postupem. Ale pro duši, která si uvědomila všudypřítomnost, skončilo se to vše. Veškeré věci jsou jí přítomné, jenom přítomnost existuje a minulost a budoucnost jsou ztraceny. Tato přítomnost zůstává ovládána, takže ve vteřině nabude taková duše veškerého vědění. Poznává vše jako bleskem.

33. Rozložení kvalit (guny) opačným pořádkem když byly zbaveny veškeré pohnutky k činnosti pro Purušu je kaivalja, čili je to zbudování nejvyššího vědění ve vlastní podstatě.

Úloha přírody je dokonána, tato nesobecká úloha, kterou naše laskavá vychovatelka — příroda na sebe přijala. Ona jaksí vzala lehce duši, která na sebe zapomněla, za ruku a ukázala jí veškeré zkušenosti ve vesmíru, veškeré projevy a vedla ji výše a výše různými těly až duše obdržela zase svoji ztracenou slávu a vzpomněla si na svoji vlastní podstatu. Vlídna matka se pak vrátila touže cestou, kterou přišla, pro jiné, kteří také zbloudili na poušti života bez cesty. A tak pracuje bez počátku a bez konce. A tak přes radost a bolest, přes dobro a zlo teče nekonečná řeka duší do oceánu dokonalosti a sebepoznání.

Sláva budiž těm, kteří uskutečnili svoji podstatu. Kéž jejich požehnání spočívá na nás všech!